

Juridiska begrepp och termer för hälso- och sjukvård

De juridiska termerna i listan är hämtade från författningshandboken och definitionerna har kontrollerats med Rättsavdelningen på Socialstyrelsen.

Terminologins namn:	Juridiska begrepp och termer för hälso- och sjukvård
Version:	1.0
Beslutsdatum:	2002-02-22
Status:	Rekommenderad
Ansvarig organisation:	Socialstyrelsen, EpC, Enheten för klassifikation och terminologi
Kontaktperson:	Stefano Testi, e-post: stefano.testi@sos.se
Giltighet:	fr.o.m. 2002-01-01 tills vidare med minst en årlig översyn

Juridiska begrepp och termer för hälso- och sjukvård

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
abort	avbrytande av havandeskap genom särskilt medicinskt ingrepp	Begär en kvinna att hennes havandeskap ska avbrytas, får abort utföras om åtgärden vidtas före utgången av artonde havandeskapsveckan och den inte på grund av sjukdom hos kvinnan kan antas medföra allvarlig fara för hennes liv eller hälsa (Abortlag 1974:595).		Proposition 1974:70		Juridik
administrering av läkemedel	tillförsel eller överlämnande av en iordningställd läkemedelsdos till patient	Jfr iordningställande av läkemedel.		SOSFS 2000:1, § 3		Juridik
allmäntjänstgöring för läkare	praktisk tjänstgöring efter läkarexamen för att kunna bli legitimerad läkare	Jfr 3 kap. 2 § i Förordning 1998:1513 om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, 2 § i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 1999:5) om allmäntjänstgöring för läkare och 15 § i Hälso- och sjukvårdslag (1982:763).		Proposition 1997/98:5		Juridik
alternativmedicinsk verksamhet	yrkesmässig utövning på hälso- och sjukvårdens område utan att tillhöra sådan yrkesutövare som står under Socialstyrelsens tillsyn	Möjlighet att utöva verksamhet begränsas av de särskilda reglerna i LYHS. Överträdelse av sådan bestämmelse kan medföra straff.		Socialstyrelsen 2002		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
anmälningspliktig sjukdom	<i>sjukdom</i> som enligt lag eller förordning ska anmälas till <i>smittskyddsläkare</i> eller Smittskyddsinstitutet	Smittsamma sjukdomar indelas i samhällsfarliga sjukdomar och övriga smittsamma sjukdomar. De samhällsfarliga sjukdomarna och vissa av de övriga smittsamma sjukdomarna ska anmälas enligt föreskrifterna i Smittskyddslag 1988:1472. Sådana sjukdomar benämns anmälningspliktiga sjukdomar. Exempel på samhällsfarliga sjukdomar: difteri, hepatit, HIV, salmonellainfektion, tuberkulos. Se Smittskyddslag 1988:1472, § 3.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
annan medicinsk verksamhet	medicinsk verksamhet som inte har till syfte att behandla skada eller <i>sjukdom</i> hos människa	Exempel: rättsmedicinska undersökningar.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
behandling av personuppgifter	varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om <i>personuppgifter</i> , vare sig det sker på automatisk väg eller inte	T.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.		Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik
blockering av personuppgifter	åtgärd som vidtas för att <i>personuppgifterna</i> ska vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte ska lämnas ut till <i>tredje man</i>	Personuppgifter lämnas inte ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.		Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik
den registrerade	den person som en <i>personuppgift</i> avser			Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik
diagnos	bestämning el. konstaterande av att <i>sjukdom</i> föreligger samt fastställande av sjukdomens art och natur (och ev. namn) t.ex. genom undersökning av dess historia och symtom	Diagnos och anledning till mera betydande åtgärder ska antecknas i patientjournalen.		B.I. Lindskog (1999): Medicinsk terminologi. ISBN 91 516 0033-1		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
fabrikssteriliserad engångsartikel	medicinteknisk produkt avsedd för engångsbruk som vid användning inom hälso- och sjukvård ska vara steril och som steriliseras i samband med tillverkningen	Jfr medicinteknisk produkt för in vitro-diagnostik.		Läkemedelsverkets föreskrifter om godkännande av fabrikssteriliserade engångsartiklar, LVFS 1994:4		Juridik
farmaceut	person som är behörig att utöva yrke som apotekare eller receptarie			LVFS 1997:10, § 2		Juridik
fast läkarkontakt	läkare med specialistkompetens i allmänmedicin som patient tilldelats eller valt som den läkare vilken patienten vänder sig till vid besök på vårdcentral eller motsvarande	Begreppet ”fast läkarkontakt” har ersatt det tidigare begreppet ”husläkare”. Landstinget får inte begränsa den enskildes val av fast läkarkontakt till ett visst geografiskt område inom landstinget. Se även Hälso- och sjukvårdslag (1982:763) § 5.		Proposition 1994/95:195		Juridik
fullständig kroppsbesiktning	undersökning av kroppens håligheter och själva kroppsytan	Fullständig kroppsbesiktning med undersökning av kroppens håligheter får endast ske genom beslut enligt rättegångsbalken av undersökningsledare, åklagare eller domstol. Se även 28 kap. § 11–13 rättegångsbalken. Den som misstänks för brott varpå fängelse kan följa undersöks för att därigenom utröna om han i smuglingssyfte t.ex. svalt narkotika eller placerat det i ändtarmen. Jfr kroppsvisitation; ytlig kroppsbesiktning.		Socialstyrelsen 2002		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
föreläggande under utredning	uppmaning till den som bedriver verksamhet som står under Socialstyrelsens tillsyn att till styrelsen lämna handlingar, prover eller annat material som tillhör verksamheten	I ett föreläggande får vite utsättas. Med ”vite” avses en summa pengar som – om föreläggandet inte följs – kan komma att dömas ut av domstol. Vitet ska vara så stort att det inte kan ”löna sig” att underlåta att efterkomma föreläggandet. Se även Lag 1998:531 om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, kap. 6, § 9.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
föreläggande om åtgärd	uppmaning till vårdgivare att avhjälpa visst missförhållande	Ett sådant föreläggande får ges om kraven på god vård inte är uppfyllda och missförhållandena är av betydelse för patient-säkerheten. I föreläggandet får vite utsättas. Föreläggandet ska innehålla uppgifter om vilka åtgärder som är nödvändiga för att missförhållandet ska kunna avhjälpas. Se även Lag 1998:531 om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, kap. 6, § 13.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
företagshälsovård	oberoende medicinsk expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering	Arbetsgivaren ska svara för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå. Företagshälsovården ska särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatsen samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. Bestämmelserna i § 1–2 samt § 27–33 HSL gäller även för företagshälsovården. Se Arbetsmiljölagen 1977:1160 kap. 3, § 2b.		Socialstyrelsen 2002		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
förhållningsregler för smittskyddsområdet	åtgärder som den enskilde har att följa om han eller hon vill undvika tvångsåtgärder	Förhållningsregler får avse den undersöktes kontakter med läkare, hygien, isolering i hemmet, arbete och skolgång samt livsföring i övrigt. Förhållningsreglerna ska tas in i den undersöktes patientjournal. Se Smittskyddslag 1988:1472, § 13, 16 och 17.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
god hälsa	tillstånd av fullt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaron av <i>sjukdom</i>	WHO:s uttalande tas upp till analys i prop. 1996/97 "Prioriteringar inom hälso- och sjukvården". WHO:s definition av begreppet "hälsa" är inte odiskutabelt. WHO har 1986 utvecklat definitionen och bl.a. anfört att hälsa ska ses som en resurs i vardagslivet och inte som målet i tillvaron. Hälsa är ett positivt begrepp som betonar sociala och personliga resurser likaväl som fysisk förmåga.		WHO:s definition enligt uttalande 1946		Juridik
hälso- och sjukvård	åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador	Till hälso- och sjukvård hör även sjuktransporter samt att ta hand om avlidna. Hälso- och sjukvård omfattar sådan verksamhet som bedöms kräva medicinskt utbildad personal eller sådan personal i samarbete med annan personal.		Hälso- och sjukvårdslag 1982:763, § 1		Juridik
insemination	införande av sperma i en kvinna på konstlad väg			Lag 1984:1140 om insemination § 1		Juridik
intagningsmeddelande	meddelande till socialtjänsten och den öppna hälso- och sjukvården som syftar till att informera om att en viss patient blivit intagen på <i>sjukhuset</i> och att <i>samordnad vårdplanering</i> kan bli aktuell	Översändning av intagningsmeddelande innebär inte att samordnad vårdplanering inletts. Jfr utskrivningsmeddelande.		SOSFS 1996:32		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
jourdos	<i>läkemedel</i> som lämnas ut i mindre antal doser för att täcka patients behov till dess läkemedlet kan expedieras från <i>apotek</i>			LVFS 1997:10, § 2		Juridik
kiropraktik	åtgärder för att behandla samt i viss omfattning förebygga och utreda funktionsrubbnings- och smärttillstånd i rörelseorganen	Den kiropraktiska behandlingen sker med särskilda handgrepp som vid behov kan kompletteras med annan fysikalisk behandling. Jfr <i>naprapati</i> .		SOSFS 1991:16		Juridik
konvertering till tvångsvård	övergång från frivillig vård till tvångsvård	Konvertering får endast ske om förutsättningarna för tvångsvård föreligger samt patienten till följd av sin psykiska störning kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon annan. Beslut härom ska fattas av chefsöverläkaren och underställas länsrätten för prövning. Jfr Lag 1991:1128 om psykiatrisk tvångsvård, § 11 och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:12) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
kvalitetssystem	organisatorisk struktur, rutiner, processer och resurser som är nödvändiga för ledning och styrning av verksamheten med avseende på kvalitet	Kvalitetssystemet bör inte vara mer omfattande än vad som är nödvändigt för att uppfylla kvalitetsmålen. Vid kontrakts- och bedömningssituationer och i de fall då det föreligger myndighetskrav kan det krävas att man visar att kvalitetssystemet fungerar.		SOSFS 1996:24 om kvalitetssystem i hälso- och sjukvården, bilaga 2.		Juridik
kvalitetssäkring	alla inom ramen för ett <i>kvalitetssystem</i> planerade och systematiska aktiviteter, presenterade i nödvändig utsträckning, som skapar tillräcklig tilltro till att ett objekt kommer att uppfylla kvalitetskrav	Jfr Hälso- och sjukvårdslag 1982:763, § 31.		SOSFS 1996:24 om kvalitetssystem i hälso- och sjukvården, bilaga 2.		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
Lex Maria	skyldighet för vårdgivare inom hälso- och sjukvården att till Socialstyrelsen anmäla om patient drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller <i>sjukdom</i>	Se även Lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, kap. 6, § 4.		Proposition 1997/98:109		Juridik
läkemedel	vara avsedd att tillföras människor eller djur för att förebygga, påvisa, lindra eller bota <i>sjukdom</i> eller symtom på sjukdom eller att användas i likartat syfte	Jfr SOSFS 2001:17		Proposition 1991/92:107; Läkemedelslagen (1992:859), § 1.		Juridik
läkemedelsbiverkning	skadlig och oavsedd reaktion på ett <i>läkemedel</i> som inträffar vid doser som normalt används vid profylax, diagnos, behandling av sjukdomar eller för att påverka fysiologiska funktioner	För läkemedel som inte är godkända för försäljning avses med biverkning en skadlig och oavsedd reaktion på ett läkemedel oavsett dos. Med begreppet en reaktion på ett läkemedel avses att ett orsakssamband mellan ett läkemedel och en incident (adverse event) kan misstänkas.		Läkemedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om klinisk läkemedelsprövning, LVFS 1996:17, § 4		Juridik
läkemedelsförråd	utrymme för förvaring av <i>läkemedel</i>	T.ex. läkemedelsrum, läkemedelsskåp, läkemedelsvagn.		SOSFS 2000:1, § 3		Juridik
läkemedelsprov	<i>läkemedel</i> som får utlämnas gratis av den som har tillstånd av Läkemedelsverket att tillverka läkemedel eller driva partihandel med läkemedel			LVFS 1997:10, § 2		Juridik
medicinskt ansvarig sjuksköterska	sjuksköterska som har ett särskilt medicinskt ansvar i kommunal hälso- och sjukvård enligt 24 § HSL	Se Hälso- och sjukvårdslag 1982:763, § 24. Jfr Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1997:10) om medicinskt ansvarig sjuksköterska i kommunernas hälso- och sjukvård.	MAS	Socialstyrelsen 2002		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
medicinteknisk produkt för in vitro-diagnostik	medicinteknisk produkt avsedd att användas in vitro vid undersökning av prover från människor	Den medicintekniska produkten är här en reagens, en reagerande produkt, en kalibrator, ett kontrollmaterial, en uppsättning (ett kit), ett instrument, en apparat, en utrustning eller ett system som används separat eller i kombination. Proverna inkluderar blod- och vävnadsprover. Syftet är enbart eller huvudsakligen att få information <ul style="list-style-type: none"> • om ett fysiologiskt tillstånd eller ett sjukdomstillstånd • om en medfödd missbildning, eller • som gör det möjligt att bestämma säkerhet och kompatibilitet med möjliga mottagare, eller • som gör det möjligt att övervaka terapeutiska åtgärder In vitro betyder i glaskärl eller provrör. Jfr fabrikssteriliserad engångsartikel.		LVFS 2001:7, § 2	in vitro diagnostic medical device	Juridik
myndighetsutövning	beslut eller andra åtgärder som ytterst är ett uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till medborgarna	Inom hälso- och sjukvården förekommer myndighetsutövning inom den psykiatriska vården och inom smittskyddet.		Proposition 1985/86:80		Juridik
naprapati	åtgärder för att förebygga, utreda och behandla funktionsrubbnings- och smärttillstånd i rörelse- och stödjeorganen	Den naprapatiska behandlingen sker genom att kombinera manipulations- och mobiliseringstekniker med muskeltöjning och massage, och syftar till att återställa funktionen i rörelse- och stödjeorganen. Jfr kiropraktik.		SOSFS 1996:16		Juridik
narkotiskt läkemedel	<i>läkemedel</i> som innehåller narkotika	Enligt Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 1997:12) om förteckningar över narkotika. Se även LVFS 2000:7.		LVFS 1997:10, § 2		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
omvårdnadsansvarig sjuksköterska	sjuksköterska som <i>verksamhetschef</i> eller, efter verksamhetschefs uppdrag, annan utsett att vara ansvarig för patients omvårdnad	Ibland benämnd patientansvarig sjuksköterska.		SOSFS 1996:32		Juridik
ordination	föreskrivande av <i>läkemedel</i> kontinuerligt, vid behov, tillfälligt eller genom generella skriftliga direktiv	Jfr ordination enligt generella direktiv. Jfr Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården, kap. 1, § 3.		LVFS 1997:10, § 2		Juridik
ordination enligt generella direktiv	ordination av <i>läkemedel</i> som gäller för patienter på en viss enhet vid vissa angivna tillstånd, utan att en särskild individuell <i>ordination</i> behöver ges	En sjuksköterska gör behovsbedömning. Jfr ordination.		Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården, kap. 1, § 3 och kap. 3, § 9.		Juridik
ordinationshandling	handling som ska ge en samlad bild av ordinerad och genomförd läkemedelsbehandling	Ordinationshandlingen är en del av patientens journal.		SOSFS 2000:1, kap. 1, § 3		Juridik
patientidentitet	uppgifter om namn och/eller personnummer som gör att patienten med säkerhet kan särskiljas från andra patienter	Journal inom hälso- och sjukvården ska alltid innehålla patientens identitet (om uppgifterna finns tillgängliga). Endast vid provtagning för HIV behöver journalen inte innehålla patientens identitet. Se även Patientjournallag (1985:562), § 3 pkt 1.		Proposition 1984/85:189		Juridik
patientjournal	anteckningar som görs och handlingar som upprättas eller inkommer i samband med vård och som innehåller uppgifter om patients hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden	Journalhandling är framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel.		Proposition 1984/85:189; Patientjournallag (1985:562), § 2.		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
patientnämnd	kommunal eller landstingskommunal nämnd med uppgift att stödja och hjälpa patienter inom hälso- och sjukvård, viss socialtjänst och tandvård	Skyldigheten för patientnämnderna omfattar vård enligt HSL som bedrivs av landsting eller kommun eller av enskild vårdgivare enligt avtal med sådan huvudman. Exempel på stöd och hjälp är information och främjande av kontakter med vårdpersonalen. Jfr Lag 1998:1656 om patientnämndsverksamhet m.m.		Socialstyrelsen 2002		Juridik
personuppgifter	all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet			Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik
personuppgiftsansvarig	den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av <i>personuppgifter</i>			Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik
personuppgiftsbiträde	den som behandlar <i>personuppgifter</i> för den <i>personuppgiftsansvariges</i> räkning			Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik
personuppgiftsombud	fysisk person som, efter förordnande av <i>personuppgiftsansvarige</i> , självständigt ska se till att <i>personuppgifter</i> behandlas på ett korrekt och lagligt sätt			Personuppgiftslag 1998:204, § 3		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
primärvård	den del av den öppna vården som utan avgränsning vad gäller sjukdomar, ålder eller patientgrupper ska svara för befolkningens behov av sådan grundläggande medicinsk behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser eller annan särskild kompetens	Primärvården betecknar den vårdnivå där hälso- och sjukvård meddelas av allmänläkare och distriktssköterskor vid vårdcentraler eller motsvarande samt av personal inom kommunal hälso- och sjukvård och av privatpraktiserande allmänläkare och sjukgymnaster. Annan öppen vård är hälso- och sjukvård som meddelas av läkare med specialistkompetens. Hälso- och sjukvårdslag (1982:763) § 5.		Hälso- och sjukvårdslag 1982:763, § 5.		Juridik
samhällsfarliga sjukdomar	se under <i>anmälningspliktiga sjukdomar</i>			Proposition 1988/89:5 3 § SmL		Juridik
samordnad vårdplanering	process som syftar till att tillsammans med patient samordna planeringen av dennes fortsatta vård och omsorg vid överföring från en vårdform till en annan	Denna process består av flera moment som <ul style="list-style-type: none"> • informationsöverföring till socialtjänsten och den öppna hälso- och sjukvården • bekräftelse ("kvittering") av mottagen information • ställningstagande till huruvida företrädarna för de olika vårdnivåerna ska mötas för planering • genomförande av planeringen a. per telefon eller b. vid personligt möte mellan berörda parter, där patienten och i vissa fall dennes närstående deltar 		SOSFS 1996:32		Juridik
samtycke till behandling av personuppgifter	varje slag av frivillig, särskild och otvetydig viljeyttring genom vilken <i>den registrerade</i> , efter att ha fått information, godtar behandling av <i>personuppgifter</i> som rör honom eller henne			Personuppgiftslag 1998:204, § 3.		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
samtycke till vårdinformation	medgivande av en patient till att information om hälsotillstånd och andra personliga förhållanden lämnas ut till annan personal än den som är involverad i vården av patienten	Patients samtycke för tillgång till vårdinformation. Samtycke krävs vid informationstillgång för informationsmottagare som omfattas av yttre sekretess. Samtycket kan vara skriftligt, muntligt eller presumerat (underförstått). Patienten kan när som helst återkalla sitt samtycke. Ett samtycke <ul style="list-style-type: none"> • ges av en person/patient eller av legal ställföreträdare (t.ex. vårdnadshavare för ett barn) • gäller tillgång till specificerad vårdinformation • gäller för en eller flera informationsmottagare Jfr Projekt POINT, juni 2001.		Socialstyrelsen 2002		
sekretess	förbud att röja uppgift vare sig det sker muntligt eller genom att allmän handling lämnas ut eller att det sker på annat sätt	Jfr tystnadsplikt.		Sekretesslagen (1980:100, kap. 1 § 1)		Juridik
sjukdom	tillstånd som avviker från det medicinskt normala	Någon heltäckande definition av begreppet finns inte. Den definition som angetts här är den objektiva beskrivningen av "sjukdom". En person med objektivt påvisbar sjukdom behöver inte uppleva sig som sjuk. Det subjektiva synsättet innebär att det en människa upplever som ohälsa, besvär eller störning i hälsotillståndet anses som "sjukdom".		Hälso- och sjukvårdsutredningens betänkande SOU 1979:78.		Juridik
smittsamma sjukdomar	se under <i>anmälningspliktiga sjukdomar</i>			Proposition 1988/89:5; 3 § SmL		Juridik
smittskydd	verksamhet till skydd mot att <i>smittsamma sjukdomar</i> sprids bland människor			Proposition 1988/89:5 1 § smittskyddslagen (1988:1472) - SmL		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
smittskyddsläkare	den läkare inom varje landsting som har det yttersta ansvaret under ansvarig nämnd för smittskyddsåtgärder i landstinget	Smittskyddsläkarens uppgifter avser dels olika myndighetsuppgifter, där han/hon inte är underställd den politiska nämnden, dels viss i 7 § SmL särskilt uppräknade uppgifter.		Proposition 1988/89:5 6 § SmL		Juridik
smittspårning	åtgärder behandlande läkare eller <i>smittskyddsläkare</i> har att vidta för att kunna utreda varifrån smitta kommit			Proposition 1988/89:5 25 – 28 §§ SmL		Juridik
spädningsschema	schema med instruktioner för upplösning eller spädning av ett eller flera <i>läkemedel</i>			SOSFS 2000:1, kap. 1, § 3		Juridik
sterilisering	ingrepp i könsorganen som utan att innebära kastrering medför varaktigt upphävande av fortplantningsförmågan			Steriliseringslag 1975:580, § 1.		Juridik
studerande-hälsovård	förebyggande, sociala och kurativa insatser för studerande vid universitet och högskolor	Studerandehälsovård bedrivs genom särskilda kårortsnämnder. Verksamheten finansieras delvis genom statsbidrag. Bestämmelserna i § 1–2 och 27–33 HSL gäller för verksamheten.		Proposition 1982/83:129		Juridik
stödperson	person som har till uppgift att i personliga frågor stödja patient inom den psykiatriska tvångsvården	Patient har rätt till stödperson om han/hon begär det. Stödperson utses av patientnämnd. Jfr Proposition 1990/91:58		Socialstyrelsen 2002		Juridik
teknisk sprit	sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat likartat ändamål			Lagen om försäljning av teknisk sprit m.m. (1961:181, § 1)		Juridik
tolktjänst	verksamhet inom ett landsting eller inom en landstingsfri kommun som tillhandahåller tolkar för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörsel-skadade	Tolktjänst är en skyldighet enligt HSL som uteslutande ankommer på landstingen och den landstingsfria kommunen (Gotland).		Proposition 1992/93:159		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
transplantation	ingrepp för att ta tillvara organ eller annat biologiskt material från levande eller avliden människa för behandling av <i>sjukdom</i> eller kroppsskada hos annan människa			Lag (1995:831) om transplantation m.m. § 1		Juridik
tredje land	stat som inte ingår i Europeiska unionen eller är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet			Personuppgiftslag 1998:204, § 3.		Juridik
tredje man	någon annan än <i>den registrerade</i> , <i>den personuppgiftsansvarige</i> , <i>personuppgiftsombudet</i> , <i>personuppgiftsbiträdet</i> och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla <i>personuppgifter</i>	Jfr blockering av personuppgifter.		Personuppgiftslag 1998:204, § 3.		Juridik
tystnadsplikt	förbud att röja vissa uppgifter antingen genom utlämnande av en handling eller muntligen	För enskilda yrkesutövare gäller reglerna i LYHS, för offentligt anställda reglerna i SekrL. Jfr begreppet ”sekretess” i sekretesslagen, som avser förbud att lämna ut viss handling.		Propositionerna 1979/80:2 och 1997/98:109		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
verksamhetschef för hälso- och sjukvård	befattningshavare som inom hälso- och sjukvård svarar för verksamheten	<p>Verksamhetschefen får bestämma över diagnostik eller vård och behandling av enskilda patienter endast om han eller hon har tillräcklig kompetens för detta.</p> <p>Bestämmelser om verksamhetschefens ansvar finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), § 29–30. Är verksamhetschefen inte en läkare med specialistkompetens, fullgörs uppgifterna av en särskilt utsedd chefsöverläkare.</p> <p>Jfr Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården, § 3; Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:12) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård, 1 kap. § 2; Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1997:8) om verksamhetschef inom hälso- och sjukvård.</p> <p>I kommunal hälso- och sjukvård svarar verksamhetschefen för de ledningsuppgifter som inte ankommer på medicinskt ansvarig sjuksköterska.</p>		Socialstyrelsen 2002		Juridik
vårdkontakt	kontakt mellan patient och vårdgivare för utredning, behandling, rådgivning eller omvårdnad	Vårdkontakt omfattar vårdtillfälle, besök, hemsjukvårdsbesök, konsultation, telefonkontakt samt brevkontakt. Vårdkontakt ska ha dokumenterats i journal.		Landstingsförbundet 1998.		Hälso- och sjukvårdsstatistiken
ytlig kroppsbesiktning	granskning av de delar av den nakna kroppen som är synliga samt armhålor, hår och fotsulor	Fullständig kroppsbesiktning med undersökning av kroppens ihåligheter får endast ske genom beslut enligt rättegångsbalken av undersökningsledare, åklagare eller domstol. Se även 28 kap. § 11–13 rättegångsbalken. Jfr kroppsvisitation.		Proposition 1990/91:58		Juridik

term	definition	kommentar	synonym term	källa	engelsk term	fackområde
överklagande	begäran att beslut ska prövas i högre instans och ändras enligt yrkande	Beslut får överklagas av den som beslutet rör om det gått honom/henne emot. 22 § förvaltningslagen (1986:223).		Socialstyrelsen 2002		Juridik
övriga smittsamma sjukdomar	se under <i>anmälningspliktiga sjukdomar</i>			Proposition 1988/89:5; 3 § SmL		Juridik